

НАША ПРАВАДА

Выходзіць два разы у тыдзень.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
Вільня, Віленская вул. 12-13 (Віленская 12. п. 6)
Рэдакцыя адчынена ад 12 да 2 гадз. штодня,
апрача святачных дзён. Адміністр. ад 9 да 3.

Падпіска на адзін месяц з дастаўкай да хаты
1 эл. 50 гр. Для заграўцы ўдвая даражэй.
Перамена адрэса 30 гр.

Напрамятыя ў друк рукапісы назад не
вяртаюцца.
Аплата надрукаванага валяецца ад Рэдакцыі.

Цэна абвестак: перад тэкстам 25 гр.,
сярод тэксту 20 грошы і на 4 стр. 15 гр.
за радок пятаму ў 1 шпальту.

№ 9

Вільня, Серада 4-га траўня 1927 г.

Год 1

Крывавая ўлада.

Чым далей пашыраецца ў дзяржавах Эўропы фашызм, тым ён больш дзік, тым балей губляе той «фігові лісток» нібы-то агулёнае карысьці, які на пачатку прыкрываў самалюбны імкненьні распанеўшае буржуазіі. Асабліва дзікія формы фашызму бачым мы ў Літве.

Расстрэлы камуністаў—гэта ўжо мы бачылі і ў іншых фашыстаўскіх краях. Арышты выбранцаў народу, якія змагаліся самахварна за інтарэсы і пажаданьні працоўных масаў,—гэтакасама. Бачылі і забойствы рукой нанятых за грошы бандытаў—з-за кута. Але йшчэ нідзе ня было выпадку забойства паслоў—на падставе агіднае камеды «суда», прыгавор якога быў наперад прадыхтаваны фашыстаўскай уладай.

А гэта сталася ў Літве. Ужо ня катаргай, як у другіх фашызаваных «дэмакратыях», але сьмяротным прысудам урад захватчыкаў улады, зложаны з прадстаўнікоў самае чорнае рэакцыі, стараецца стэрарызаваць паслоў союму.

Ды сьмяротны прыгавор у гэтым выпадку спаткаў нават не камуніста, а прадстаўніча дэмакратыі, пасла Паяўіса, зарарыштананага, як гэта сталася цяпер модным, *бля згоды сойму*. Больш таго: літоўскі сойм адмовіў ураду выдачы зарарыштананага пасла, ды нават адважыўся высказаць уладзе захватчыкаў сваё *недаверне*, за што і быў разагнаны. І вось сягоння ў Літве дыктатура фашыстаўскае банды жорстка расправляецца з усімі праявамі вольнае мысьлі, патаптаўшы права і закон.

На кім-жа апіраецца фашыстаўская ўлада Літвы? Дзе тая ўнутраная сіла буржуазіі, якая падтрымлівае яе?

Ды такое сілы ў самым літоўскім народзе няма: нават літоўскія хадэкі, гэная партыя ксяндзоў і кулакоў, выйшлі із складу фашыстаўскага кабінэту Вальдэмара, хоць самі перш памагалі яго тварыць... І цяпер ужо зусім ясна кожнаму, што ўлада літоўскіх фашыстаў апіраецца выключна на штыкох арміі, купленай чужацкай буржуазіяй—за англіійскія фунты!

Дзеля чаго-ж кідаюцца англіійскія грошы на падтрыманьне Сметоны і Вальдэмара?

Адказ вельмі просты. Геаграфічнае палажэньне Літвы паміж Нямецкай, Польшчай ды прыхільнай да ССРР Латвіяй прымусіла Англію папросту купіць гэны кусочак зямлі, каб ужыць яго дзеля сваёй *палітычнай ігры*. Літва—апошняя звязь у тым ланцугу процірадавых дзяржаў, якія ахопліваюць з захаду Радаву Расею—ад Балтыцкага да Чорнага мора,—зьявно, якое звязуе гэны ланцуг з Балтыкай. А як раз у гэты момэнт Англія на-гвал треба стварыць такую сілу на захадзе ад ССРР, якой можна было-б адцягнуць увагу Радавага Саюзу ад Азіі.

Бо-ж у Азіі кепска ідуць англіійскія справы. Праўда, у Кітаі як-быццам удалосе разьбіць уплывы радавае палітыкі, але англіійскія ўплывы ад гэтага *не ўзрасьлі*. Затое радавае ўплывы ўзрасьлі вельмі значна ў Афганістане і Пэрсіі, скуль яны вельмі лёгка могуць сягнуць ужо ў Індыю—найдаражэйшы скарб Брытанскае Імпэрыі за акіянам. Афганскі ўрад падпісаў трактат прыязні з ССРР. У Пэрсіі шах патрэбаваў ад англіійскіх канцэсіянераў, каб самахотна зракліся сваіх выключных правоў і непадсуднасьці пэрскім судам,—так сама, як таго трэбуюць кітайскія рэвалюцыянэры. І хто ведае, ці ў самым куткім часе ня

ўзымецца аружная барацьба з Англіяй у-ва ўсіх аблутаных яе сецімі калённях і паў-калёніях у Азіі, — у тым ліку і ў Індыі?!...

А гэта-ж—сьмерць для Англіі, для ўсяго яе дабрабыту, набудаванага на рабаўнінны «каляровых» народаў. І вось, каб ратавацца самай ад сьмерці, Англія пачала з таго, што, забіваючы літоўскі народ, рыхтуе новае праліцце крыві ў усходняй Эўропе, якое-бы адцягнула увагу ССРР ад Азіі і палажыла канец таму ўзбураючаму ўплыву, які аказвае ССРР на «каляровыя» народы...

Дык вось, дзеля чаго ліецца кроў лепшых барацьбітаў братам нам літоўскага народу. Вось дзеля чаго распаносыўся ў Літве фашызм, абапарты на чужацкіх грошах і абертаны ў службу чужацкае буржуазіі.

Няўжо-ж літоўскія працоўныя масы доўга будуць цяпець уладу захватчыкаў? Няўжо ж ня ўздымецца магутны народны рух, які скінуў-бы гэную ўладу з свайго карку?! Няўжо-ж Літва пазволіць чужой дзяржаве вясці сябе за аброчь—на пэўную сьмерць і заняпад?!

Фашыстаўскі тэрор у Літве.

Разагнаўшы Сойм, выгнаўшы з ўраду нават паслушных дагатуль хадэкоў, літоўскі ўрад ператварэцца ў яўную дыктатуру. Пакуль-што ўладу «трымаюць» тры асобы: «пэр»ер Вальдэмарас, ваенны мін. Маркіс ды Кейкі Тубэлэ, швагер прэзідэнта Сметоны.

Яова, што гэтымі асобамі кіруе нейкая ўскрытая рука.

Яна і тое, што такія «жонды» проціволі ўсяго насяленьня павінны для свайго падтрыманьня карыстацца пераважна спосабамі пужаньня насяленьня, ці—па-лаціне — тэрорам.

На шлях гэткага тэрору літоўскія фашысты ўзышлі ўжо яўна. Аддаленыя пад палывы суд «замахоўцы», павадны людзі ўцяў, на чале з паслом Паюісам, 29 красавіка засуджаны гэным «судом» на нясумерна цяжкія кары, а тры з іх, у тым ліку Паюіс,—на расстрэл!

У апошні момэнт прэзідэнт Сметона памілаваў Паюіса і паруч. Торнаў, а ояржавт Жэмайтас, сваак нашата віленчука, былата міністра,—растрэляны.

Адначасна з тым урадавая прэса распачала страшэную кампанію проці нацыянальных меншасцяў, крыжучы, што літвіны павінны быць самі будаўнічымі і валадарамі сваёй дзяржавы, ды трэбуючы папросту паабавьдэньня меншасцяў усіх палітычных правоў...

Адзіная ўрадавая партыя, фактычна пануючая ў краі,—гэта «нацыяналісты», ці фашысты. Яны склікалі зьезд, на якім, ведама ж, паставілі, што ніякія выбары немагчымы, пакуль ня будзе зьменены выбарны закон і Канстытуцыя. Зьмяніць Канстытуцыю треба перадусім так, каб павялічыць вельмі значна ўладу прэзідэнта (манархізаваць) яе, як хараша кажучу ў Польшчы). Дзеля таго прэзідэнт павінен выбарацца ня Соймам, але ўсім народам—на асобных выбарах. Апрача таго треба зьменшыць лічбу паслоў напалову, ды падняць век выбаршчыкаў. Зьезд паставіў, каб прэзідэнту Сметоне зараз жа даць права выдаваць дэкрэты і датаго-ж—абьясьціць яго нязьменным прэзідэнтам да сьмерці.

Агідным зьяўляецца фашызм у нацыянальна-адналітай Італіі (здабылі сабе, праўда, і Італіяны жменьу меншасцяў у Тыролі), але цяжка звайсці нешта больш агіднае, як фашызм у дзяржаве, у якой гэтых «меншасцяў»—амаль ня больш, чым «дзяржаўнай большасці»... А есьці і гэтка новатворы ў слаўнай павяенай Эўропе...

Усходні Агенцтва падае вестку, быццам—згодна з пастановай гэната зьезду—літоўскі ўрад паставіў ужо абьясьціць Сметону нязьменным прэзідэнтам—да канца яго жыцця.

Урадавая прэса зьякікае ўрад спыніць усялякія дапамогі безработным. 28 красав. запраўды-ж епшынены публічна работы ў Коўні. Цяпер прэса трэбуе, каб тое-ж было зроблена й на правінцыі.

Работніцкае свята.

Сьвяткаваньне ў Вільні.

У Вільні работнікі падзяліліся на дзеве груп: на лявіцу праф. саюзаў з незалежнімі сацыялістамі, бундаўцамі і інш. ды пэпэсаўскую правіцу. Апошняя выступала, ведама-ж, пры вельмі прыхільных адносінах з боку ўлады.

Паход лявіцы з Людвісарскае вуліцы, дзе адбылася зборка і мітынг, прайшоў з чырвонымі сыягамі праз Віленскую вуліцу і Нямецкую—на Вялікую, дзе пад старым ратушам адбыліся ізноў прамовы. Далей ісьці—на «парадную» вуліцу Міцкевіча, дзе робіць усе свае маніфэстацыі буржуазія, было забаронена, і калі паход дайшоў да памішчэньня праф. саюзаў (Вялікая вул. 34), яму заступіла дарогу паліцыя. Паход быў распушчаны. У часе паходу былі раскіданы камуністычныя адовы. Пяці работніцкія песьні, у тым ліку «Інтэрнацыянал» і «Ад веку мы спалі». У паходзе прымаля ўчасьце значная група работнікаў-беларусаў.

Як звычайна, адбыўся рад арыштаў сярод учасьнікаў паходу.

Эвдэцкая баўка, згуртаваная каля касьцэла сьв. Казіміра, сёлета ня была паліцый дапуштана «да працы».

Пэпэсаўскі паход з Кіеўскае вуліцы прайшоў у Мястовую Саіу, дзе адбыўся пэпэсаўскі мітынг, а ступь—з дазволу ўлады—прайшоў і па «панскіх» вуліцах: з Вялікае—на Катэдральны пляц і Ад. Міцкевіча ды праз Ягдёнскую, Завальную і В. Пагулянку—выраўвай на Кіеўскае—у радыку П.И.С.

На вёсцы.

З вёскі пакуль-што газеты падалі адну крывавую вестку. У Берасьдэйкім пав. у в. Вялікія Ставы паліцыянт затрымаў хлопца, які хацеў вывесці чырвоны сыяг на праваслаўным магільніку. Маніфэстанты пачалі

Урад ратуша забараніў усялякія першая майскія паходы і маніфэстацыі работнікаў.

Тое-ж «Усх. Агенцтва» падае сэнасацыйную вестку, быццам тры паслы—англіійскі, французскі і італіянскі—зьявруліся да літоўскага ўраду з супольнай рашучай перасьпярогай проці ўсялякай аружнай спробы з боку Літвы зьмяніць істаючую польска-літоўскую гравіцу, якая знаходзіцца пад гарантыяй ды аховай міжнароднага права і вялікіх дзяржаваў...

Непта ўжо залішне «сэнасацыйна»!

«Аб панаваньне закона».

У суботнім нумары «Кур. Віл.» мы знаходзім вельмі характэрную стацьцю пад вышэйпададзеным зягалюўкам, у якой чытаем: «Толькі пару дзён назад мы пісалі аб паступаньні паліцыі ў малалечанскім павеце ў сувязі з справай вучня Мазалі. Сягоння атрымалі мы новы доказ скандальнага паступаньня нашае паліцыі. Факты, паладэньня ў атрыманьні намі пісьме, здаюцца прот непадобнымі да веры.

Намі атрымана гэткае пісьмо:

«27-га красавіка с. г. я прыехаў на станцыю Стэўпы, едучы ў Вільню. Сустрэў тамака дзьвюх калэжанак з стаўпецкае гімназіі, Валентыну Зарэмбюўскую і Лідзію Канкаловічанку. Яны ехалі гэтак сама ў Вільню, дзе вучацца ў акушэрскай школе. З імі ехаў з водпуску жаўнер, калега іх, мне зусім няведамы. Селі ў вагон разам. Едучы гутарылі, як хто правёў водпуск і вялікодныя свята. Нарэшце гутарка зыйшла на вялікодныя сьпелы, якія, паводле звычайна, у беларускіх вёсках пяюць уечары на гершы дзень святаў. Жаўнер які ехаў разам з названымі калэжанкамі, апавядаў нам, што ў іхняй вёсцы прынята пяць расейскую песьню «Велі святаый нам день настал». А я казаў, што ў нашай вёсцы зусім гэтак песьні ня ведаюць. Іншыя ў вёсцы пяюць «Васолы нам дзёнь настал»,—але такіх вельмі мала, бо ня ўсе ўмеюць папольску. Я расказаў, што прывёз з сабой із Вільні тую-ж песьню, перакла-

не дадаць. Тады паліцыянт пачаў страляць. Селянін Чэпка з вёскі Кастарэва забіты на сьмерць, два іншыя дэманстраты ранены.

У сталіцы Польшчы.

Па ўсей Польшчы ў прамысловых цэнтрах адбыліся вялікія маніфэстацыі работнікаў. У Варшаве, як і ў Вільні, адбыліся два паходы: пэпэсаўскі і камуністычны. Апошні быў разьбіты атакай коннае паліцыі.

Падрабнасьці падамо ў наступным нумары.

Да 1 траўня ў Польшчы.

«Работнік» паведамаляе, быццам горадзёнска староста забараніў «у сябе ў месцьце» ўсялякія паходы і траўня...

«Мы пытаемся ў ураду, што гэта значыць?—Ці Канстытуцыя і законы Польскай Дзяржавы канчаюцца на «Крэсах»? Ці самаволя адміністрацыі ня мае ніякіх рубяжоў? Бо ж гэтыя «забароны»—яўнае надужыцьце. Бо ж там, дзе законы перастаюць абязьваць паноў ваяводаў ды староатаў, яны тым самым перастаюць абязьваць і насяленьне»...

1 траўня ў Англіі.

Англіійскія работнікі паставілі зьяваць свята 1 траўня перадусім з барацьбой проці замаху з боку ўраду на овабоду забастовак ды проці новага законапраекту ўраду аб работніцкіх саюзях, які значна ўрэзвае права работнікаў на самаарганізацыю. Спадзяваемся, зьявіцца вышэйшэ адстаўка паліцыі пэпэсаўскага саюзаў.

Тэрор фашыстаўскага ўраду ў Венгрыі.

У сувязі з першмайскімі падрыхтаваньнямі сярод работніцкіх арганізацыяў, у сталіцы Венгрыі арыштананы 40 сяброў радкавальна-сацыялістычнай партыі.

дзёную на беларускую мову. Цяпер усе яе навучыліся і пялі падчас сьлетніх святаў. На гэтым наша гутарка абарвалася.

«Калі мы пад'яжджалі да станцыі Баранавічы, да мяне падыйшоў паліцыянт № 1951, які папрасіў у мяне легітымацыю. Блчучы, што зварачаецца да мяне службове, я даў яму маю студэнцкую легітымацыю, якую ён забраў з сабою. Калі поезд прайшоў на станцыю Баранавічы, ён сказаў мне выйсці з пезуду і завёў на чыгуноковы пастарунак дзяржаўнае паліцыі. Калі мяне туды завялі, зьявіўся нейкі чалавек у цывільнай вопратцы, які з сьлавамі: «Маёй перад сабой тыповага беларуса» і далей «я табе пакажу, як гутарыць сабачы мовай, ты бальшавік, камуніст, у Менску табе мейсца», ды з рознымі вулічнымі ляянкамі ў расейскай мове—кінуўся на мяне, удэрыў колькі разоў па твару, цягаў за валасы і сарваў унівэрсытэцкі факультэцкі знак. Здаволіўшыся гэтым, зрабіў мне закід, быццам я намаўляў жаўнераў пяць у войску беларускі нацыянальны гімн. Я рашуча заярэчыў гэтаму, падобна-ж заярэчыў і жаўнер, з якім я ехаў, ды якога гэтак сама прывялі на пастарунак. Ня глядзячы на гэта, мяне завяршталі, ды ператрэсьлі, б'ючы і ганебна лаючы. Пасьля пан у цывільнай вопратцы паехаў пезудам, а мяне адаслалі да дыспазыцыі пана аспіранта дзяржаўнае паліцыі ў Баранавічах. Тамака напісалі пратакол аб усей справе, і мяне авольнілі.

У часе быцьня на пастаруку былі прысутныя паліцыянты № № 1464 і 1951, ды яшчэ адзін паліцыянт, нумару якога я не дагледзіў.

(Падпісана:) Міхал Тулейка.

Ды гэтая пісьма рэдакцыя польскае газеты дадае гэтка увагі:

«Пісьмо п. Міхала Тулейкі падае ізноў весткі проста нячуванья,—весткі, якім трудна верыцца. У працягу кароткага часу даць з першага жарала інфармацыі аб гвалтах паліцыі над беларускімі інтэлігентамі. Як жа тады паступае паліцыя ў адносінах да ся-

Палітычная хроніка.

У Польшчы.

**Мін. Бартэль абяцуе ўрадоўцам падвыш-
ну пэнсію на 25 прац.**

Толькі што дэлегацы паштавікоў, якія дамагаліся паліпавышэння іх быту, віце-прэм. Бартэль заявіў, што стан дзяржаўнага скарбу рашуча не дазваляе павялічыць пэнсіі паштавікам, якія, можа, і слухна лічуць, што яны — найгорш абяшчаныя пэнсіямі. Вось, калі Польшча атрымае пазыку ды і яшчэ высветліцца добры ўраджай, тады можна будзе пагутарыць аб паліпавышэнні быту паштавікоў, якія, здаецца — крыху... раздзьмухваюць сваю галілу!... Што-ж датычыць пагрозы забастоўкаў, дык урад зусім не баіцца яе. А калі-б паштавікі запраўды здзейснілі сваю пагрозу, дык урад будзе ўсімі мерамі рашуча дамаць забастоўку...

Сярод паштавікоў дый у прэсе працоўных класаў гэткая гутарка прадстаўляе польскага ўраду выклікала страшэннае абурэнне. Чыму-ж гэта толькі адны паштавікі павінны ўзалежыць падраву свайго быту ад... будучага ўраджая ды пазнікі, калі сам урад прызнае, што яны — з усіх яго ўрадоўцаў — маюць найніжэйшыя пэнсіі? — пісала гэтага прэса. Забастовачныя настроі, якія яна сцвярджала, пачалі страшэнна ўзрастаць.

Дык вось, праз два дні пасля свайго адказу дэлегацы паштавікоў, — мін Бартэль зрабіў новую заяву „казнім журналістам“, у якой тлумачыў сваю адмову паштавіком ды... абядаў у канцы падвысіць усім дзяржаўным урадоўцам пэнсіі аж на чэцьверць сучасных іх пэнсію, каб толькі яны пачакалі — да 1 ліпня спакойна.

Міністар Скарбу — „крыху цьвярдзейшы“.

Ледзь паспелі паштавікі парадвацца з шчодрасці мін. Бартэля, як раітам у „шаў-урадавай“ газэце „Эпока“ міністар скарбу заявіў, што п. віце-прэм’ер крыху — „загаля-паваўся“.

„Увесь урад прызнае, што ўрадоўцам трэба даць падвышкі, але-ж — у межах фінансавых магчымасцяў польскага скарбу! Як міністар скарбу, — кажае мін. Чэховіч, — я павінен быць крыху цьвярдзейшы, чым п. віце-прэм. Бартэль“.

Дык вось, міністар скарбу ўжо ня кажа ані аб разьмеры падвышкі, ані аб часе, калі яна мае быць зроблена.

Як ведама, дагэтуль яшчэ ўрад ня выплаціў урадоўцам абяцанага ім дадатку на кватэры (у сувязі з павялічэннем кватэрнай платы); абяцаў выплаціць 1 траўня, а цяпер, як пішуч газэты, мае зусім скасаваць гэтую сваю абяцанку, бо — няма грошаў!

Цікаўна ўсё-ж, хто з 2 павоў міністраў прэсу, а хто не? На ўрадзе ў гэтых выпадках адзіны міністраў павінен быць выйсоці ў адстаўку... У нас нека інакш.. Цікаўна напаміньце паслу п. Бартэлю, сябру „Партыі Праца“, што першая праграмавая дэкларацыя-маніфэст яго партыі пачыналася з — можа й ня слушае, але характэрнае заявы, што — „задужо клямае в Польшча“.

Расплата за вываз збожжа.

Як ведама, урад — пад націскам абшарнікаў — дазволіў у восені ды ў палове зімы вольны вываз збожжа з Польшчы. Гэтым чынам абшарнікі атрымалі пазвоўную карысьць: выкарысталі карысную розніцу ў той час між заграўнай і краўвай цэнамі на збожжа, прынасілі сабе дробную валюту ды яшчэ ў дадатку значна павялілі ўгару цэны на збожжа ў Польшчы, што дало ім магчымасьці страшэнна зарабіць на пакінутых ад вывазу рэштках збожжа. Яна, што ўсе гэтыя зыкі абшарнікаў адбіліся на добра-

быць, насіла нязвычайна ўрачысты характар.

Ужо напярэдні адміністрацыя гэсыцініцы, у якой я спыніўся, паведаміла мяне, што, калі не хачу астацца заўтра галодным, дык каб загазаў халодную страву на сьнеданне і абед.

— Чаму? — здзівіўся я.
— Ба заўтра — 1-га мая. У-ва ўсей Празе ніводная кухарка ня будзе варыць абеду, ніводная кухонная печ ня будзе распалена. Заўтра — усе на вуліцах!

І напярэдняе гэтае аказалася зусім згодным з праўдай.

Калі, устаўшы раніцай, я хацеў з маеі гэсыцініцы на прадмесці Летнай паехаць электрычным трамваем у цэнтральную частку места, аказалася, што трамвай ня ходзіць. Ня было на вуліцах такжа ніводнага возьніка.

Прышлося ісьці пешатой. Ды я не шкадаваў гэтага: дзень быў цёплы, сонечны. А і праходзячы праз места меў магчымасьць прыглядзецца да настрою пражэкае таўпы. Да дэкарацыяў дамоў і ўрадавых устаноў, да аблічча места ў гэты дзень наагул.

Людзі ішлі ўсёляж толькі ў адным кірунку: да цэнтру. Усё хараша, па-сьвятотчэнаму, прыбраныя. На тварах — нейкая радасьць, узаручыньне, як у вяліку сыя-точную ўрачыстасьць. Ніводная ўрадавая ўстанова, апрача тэлеграфу, не прадуе. Гэтак сама й фабрыкі Крамы ўсе пачыныя. На вуліцах няма навет прадаўцоў папіросаў і г. п.

З дамоў зьвісяюць вялізарныя сьцягі. І тут, у гэтых сьцягах, выяўлялася акурат тая вера ў непадзельную лучнасьць нацыянальнага вызваленьня з сацыяльным, аб

быць шырокіх масаў народу, асабліва мястовага насяленьня. Але на гэткай абшарніцкай палітыцы страшэнна страціў і скарб дзяржавы, якая ітарэсам адалася-бы, павінен быў пільнаваць перадусім польскі ўрад. Адак, урад „забараніў“ высокімі мытамі вываз з краю збожжа толькі тады, калі яго ўжо было амаль не цалком вывезена, ды нічога не зрабіў, каб прынамо валюта, вырваная заграўнай абшарнікамі-экспортэрамі, вярнулася цалком у край.

І вось цяпер выяўляюцца і далейшыя skutki палітыкі ўраду. Дарагоўля хлеба ўсё расьце; ад 24 красавіка кіляграм хлеба ў Варшаве каштуе ўжо 69 грошаў. — Бо збожжа ў край амаль-што няма, і прыходзіцца прывазіць значныя масы хлеба з-заграўніцы, плаціць цьвёрдую валюту з запасаў Польскага Банку. — Ад новага году да сакавіка ўключна прывезена ўжо замежнага збожжа ў Польшчу 3714 вагонаў (па 10 тоннаў) пшаніцы, гэгудзькі ж вагонаў жыта, ды 174 вагоны пшонае мукі, — ведама-ж, па значна даражэйшай цэне. — Усяго трэба пераплаціць больш як 20 мільянаў злотых у золале!

Акурат тое самае рабіў у сваім часе буржуазна абшарніцкі ўрад Грабскага, які гэткай сваёй палітыкай зламаў сам уведзёную ім новую польскую „залатую“ валюту...

Цяпер вынікі гэткай палітыкі былі б акурат такія-ж самыя, калі-б ня тая заграўная пазыка, якая мае „устабілізаваць“ польскую валюту. Інакш кажучы, урад добра разумее, чым пагражае яму яго палітыка на карысьць абшарнікаў, ды і з усіх сілаў хоча замежнай пазыкай ратаваць пагрозу валюты.

Але, калі пазыку і дадуць, дык пасля трэба будзе яе сплаціць. А ведама-ж, што сплаціваць будзе найбольш якраз тыя шырокія масы працоўнага народу, якія цяпер абдзіраліся высокімі цэнамі хлеба — на карысьць абшарнікаў. Ды менш за ўсё, пэна-ж, будучы плаціць за пазыку якраз тыя абшарнікі, якія найбольш скарысталі з гэткай палітыкі ўраду... Што абшарнікі наагул ня хочучы плаціць дый амаль-што зусім ня плаціць падаткаў, гэта ўсім ведама...

**Як правая прэса бароніць абшарніка-
забойцу.**

„Роботнік“ паведамляе ізноў аб характэрных падзеях у сувязі з забойствам у Ліпне работніка абшарнікаў Кіўскага.

Перадусім акружыні суд у Влоцлаўку, ня глядзючы на дамаганьне пракурора, павінуў абшарніка-забойцу на волі. Следзтва ўсьцяж ідзе. Але правая прэса паднялася ўся, каб падрыхтаваць „апіню“ суда і грамадзянства — на карысьць забойцы. У Варшаўскіх правых газэтах — з „Газ. Варш.“ на чале, — зьявіліся весткі, быццам у павеце павіны жэлоны арміі адтракоў ды малая-мельнікаў, якія быццам арганізавалі напад на двор Кіўскага; напад быццам арганізаваны самім паслом Пятроўскім (ПНО). Тады пасол П. зьявіўся да пракурора, але той заявіў, што аб арыштах нічога ня ведае, што гэта брахня. Цэлы павет хвалюецца з прычыны забойства ды гэтай брахнёй. 1 траўня, паміж іншымі агульня работніцкімі лёзунгамі, мясцовыя батрацкія арганізацыі — ў часе паходаў мелі выставіць дамаганьне арыштаваньня грамадзка-небясьпечнага абшарніка-забойцу ды прыкладнага суду на ім.

„Роботнік“ зьяшчэае фатаграфічныя зьнімкі з труны з забітым і з хаўтуроў нябожчыка.

**„Перадышка“ ў польска-радавых
перагаворах.**

Польскія газэты паведамляюць, што ў пачатку траўня мае ізноў прыехаць у Варшаву ў Маскву польскі пасол Патэк. Гэты прыезд азначаў-бы „канец першага пэрчаду

польска-радавых перагавораў у справе гаранцыйнага пакту прыязьні“. Калі і ці наагул пачнецца „новы пэрчал“, польская прэса ня ведае.

Аб вартасці ды пчырасьці гэтых „пра-дуступных перагавораў“ досыць выразна казалі розныя адказныя палітыкі ў Маскве...

Заграўнай.

С. С. Р. Р. на міжнароднай гаспадарчай канфэрэнцыі.

Літвінов паведаміў сакратарыят Лігі Народаў аб тым, што Радэ прымуць у часце ў міжнароднай эканамічнай канфэрэнцыі.

„Дануманты радавага пасольства ў Пэкіне“.

Чанг-Тоо-Лін аддаў англійскаму ўраду ўсе дакумэнты, якія датычаць проці-англійскай прапаганды, што былі сканфіскаваны ў радавым пасольстве ў Пэкіне. Англійскі ўрад мае аублікаваць усе гэтыя дакумэнты. Але вось нямецкая прэса — на падставе данясеньня сваіх кітайскіх карэспандэнтаў — даводзіць, што гэтыя „дакумэнты“ — напро-сту сфальшаваныя!

Зьезд „Штальгэльму“ ў Бэрліне.

Сярод нямецкай лівцы выклікае вялікую трывогу назначаны на 8—9 траўня вялікі зьезд так-званага „Стальбга Шалому“, ці арганізацыі былых жаўнераў Вялікай вайны. Гэтая арганізацыя даўно апанавана нямецкай эдэцкай, ды мае выразна манархічны характар. Яна мае вялізарныя запасы аружжа і амуніцыі, трыманьня ў тайных складах, якія ад часу да часу выкрываюцца паліцыяй — пад націскам сацыялістаў-добра-вольцаў.

Зьезд апрацаваны ды арганізаваны вельмі добра; для спадзіваных 60 тысяч учаснікаў урад назначыў спецыяльныя цягнікі, ды арганізаваў памешканьні з поўным камфортам (выгодамі).

З свайго боку, лівцы — дэмакраты, сацыялісты і камуністы, баючыся рознага роду „выпадкаў“ — да манархічна-фашыстаўскага замаху ўключна — паставалі мабілізаваць усе свае сілы дзеля аховы сваіх устаноў. Паміж іншым, у знак пратэсту проці такога небяспечнага наезду на сталіцу цэлай арміі былых ваякоў, мае быць абвешчана на дзень зьезду забастоўка працаўнікоў усіх мясцовых камунікацыйных шляхоў — падземных чыгунак, трамваяў і г. д.

Трэба спадзівалася вострых сутычак, калі не — чаго больш.

Венскі самаўрад у руках сацыялістаў.

Як мы паведамілі ўжо, новыя выбары ў аўстрыйскі Сойм утрымалі ўладу ў руках буржуазных партыяў (хадэкаў ды нацыяналістаў), якія здабылі большасьць маадатаў, хадца і ня значную.

Затое выбары ў сталічны мясцовы самаўрад ізноў далі вялізарную перавагу сацыялістам.

Да справы турэцыя-югаслаўскага саюзу.

Як пішуч венскія газэты, Югаславія выслала ў Ангору трох генералаў, якія прапанавалі турэцкаму ўраду ваенны саюз з Югаславіяй. Як толькі аб тым даведаліся ў Рыме і ў Лёндане, ды зраж жа абодва ўрады — англійскі і італьянскі — загадалі сваім паслам у Ангору патрэбаваць ад турэцкага ўраду высьвешчана прычынаў прыезду ў Ангору трох югаслаўскіх генералаў...

Якія былі размовы гэтых паслоў з турэцкімі міністрам, можна дагадацца.

Відаць з усяго, як верна памагае Англія Італіі — у яе „зававаньні Балканаў“.

лян і. я могуць быць вынікі такога пасту-лаўня? Мы проста пытаемся: хто вінават, што у нас разрастаюцца процідзяржаўныя арганізацыі? Кажам коротка і ясна: у Польшчы павінен існаваць закон!

„Спадыаемся, што пан ваявода Рачкевіч з уласцівай яму энэргіяй умяшаецца ў гэту справу і зробі належны ўплыў, каб вінаватцы былі адпаведна пад суд“.

Толькі каравуча рука справядлівасці шыбка і пэўна можа зрабіць канец падобным шальмоўствам нашых культуртрэраў (пашырацеляў культуры...) у мундзірах на вёсках і мястэчках. Гэта — найлепшая абарона дзяржавы ад проціпавястковае работы“.

Так піша „Кур. Від.“. А вось назаўтрае „Слово“ падало афіцыйнае паведамленьне таго самага пана ваяводы Рачкевіча, на якога „Кур. Від.“ ускладае гэтыя надзеі. — аб справе катаваньня зарыштэванана ў Радашкавічах вучня беларускае гімназіі Мазаля. Пан ваявода, „узьяўшыся з усёй энэргіяй“ за гэту справу, выясьніў, што... заява дырэктара гімназіі ў Радашкавічах, Стэпкевіча, аб катаваньні вучня Мазаля „не адпавядае праўдзе“, ды што ніхто галодам Мазаля не марнуў, а толькі аднаго дня, 3 га красавіка, яму не далі есьці... Пан ваявода заяўляе, што пісьмо дырэктара Стэпкевіча „было прадметавана жадаць вядзьмаць пашкоўдзіць органам паліцыі ў аініні грамадзянства“, за што яго, Стэпкевіча, а не абвінавачаны ім паліцыянтаў, цягнуць да судовае адказнасьці!

Благая гэта завадэль і для студэнта Тулейкі!

Палітыка Чэху і Польшча.

У адной з пражэскіх газэтаў зьмешчана размова мін. Бенэша з журналістамі, у якой кіраўнік чэска-славацкай замежнай палітыкі зрабіў аб праграме апошняй запраўды-ж сэнсацыйныя рэзюмэці.

Бенэш заявіў, што задача Чэха-Славакіі зьмяняецца ўплывы Італіі ў Сярэдняй Эўропе, ды, наадварот, імкнуча да зліжэньня з усімі славянскімі дзяржавамі Балканаў. Пры гэтым аб Польшчы Бенэш сказаў, што на яе апраца ня можна, бо яна зьяўляецца „Балканаім Паўночы“. Польшчы пагражае ваенны канфлікт — як аб Літву, таксама і аб Гданскі калідор (гэта значыць: як з ССРР, таксама і з Нямецкай). Дык трэба перадусім бараціцца з усіх сілаў, каб ня быць уцягненым у начараванае кола польскай палітыкі... Трэба дзеля таго нека даліката ўстрымацца ад уземных візытаў палітыкаў і парламентарыстаў...

Зрааўмеца, што гэтыя заявы адказнага кіраўніка чэска-славацкай палітыкі выклікалі страшэннае „здзіўленьне“ ў Польшчы ды дзе інш. Адразу было відаць, што тав. такой яснай і адкрытай мовай, наагул ня можа гаварыць, ды і журналістам, дыпляматам такой высокай маркі, як Бенэш.

І запраўды, зараз-жа 15 рэдактароў чэска-славацкіх газэтаў, якія чулі гутарку Бенэша, заяўрачылі гэткай аб ёй справаздачы. Трэба дадаць, што пад такім „вострым соўсам“ падаў прамову Бенэша яго палітычны вораг, пасол Стрыбрны, які год таму быў выключаны з партыі Бенэша...

Ніколі не зьніштажай сваёй беларускай газэты! Прачытаўшы, давай суседу, ці знаёмому, каб і ён пазнаў праўду аб жыцьці свайго народу і даведаўся, што робіцца на сьвеце!

З маёвых успамінаў.

Дзень 1-га мая сьвяткуецца ў-ва ўсім сьвеце. Гэта — дзень выяўленьня працоўнымі масамі магутнае, нязломнае волі ісьці па шляху сацыяльнага вызваленьня, дзень выяўленьня вялікае веры і надзеі на перамогу Працы ў змаганьні яе з Капіталам.

Ня дзіва, што гэты дзень мусіць асабліва ўрачыста абхадзіцца працоўнымі масамі ў дзяржавах, якія стаўляюць першыя крокі на шляху да свайго незалежнага быту. У момэнт магутнага ўздыму настрою ўсяго народу — працоўныя злучаюць свае сацыяльныя лёзунгі з нацыянальна- дзяржаўнымі: бо-ж воля сацыяльная можа ў поўнай меры здзейсьніцца толькі тады, калі сцэзьва нацыянальнае няволя, калі прыналежнасьць працоўных да тае ці іншае нацыянальнасьці ня будзе адбавца на іх эканамічным і палітычным паважэньні.

Мне ўспамінаецца дужа ярка сьвяткаваньне 1-га мая ў сталіцы Чэхаславакіі, Празе, у першым годзе пасля адбывацца чэхамі дзяржаўнае незалежнасьці. У той момэнт масы чэхаславацкага пралетарыяту былі шчыра перакананы, што момэнт утвареньня незалежнае Чэхаславацкае рэспублікі будзе мамэнтам і рашучага павароту ў кірунку да сацыяльнага вызваленьня працоўных... Наіўнасьць: наступныя гады лішне ярка паказалі, якую доўгую і ўпорліваю барацьбу мусяць яшчэ вясці чэхскія і славацкія работнікі, пакуль высокі лёзунгі сацыяльнае волі ператворалася ў дзелі!

Але ў 1919 годзе ўсё і захавала нейкая дзіўная навае на хуткую і лёгкую перамогу працоўных. І сьвяткаваньне 1-га мая ў гэтым годзе, сьведкай якога мне давалася

летарыяту. І доўга не змаўкалі гарачыя, поўныя веры словы прамовцаў аб сьветлай будучыні працоўнага народу...

А крыху воддал, на ступенях пачарнеўшага, панурата памятнага слаўнага барацьбіта за волю чэскага народу, спаленага па загаду палскага Рыму, Яна Гуса, — згуртаваліся чэхскія дзяўчаты і жанкі ў сваіх нацыянальных вопратках. Гэта — прывет з палёў усеа Чэхаславакіі. Быццам жыўныя краскі выраслі нейкім чудаўным спосабам на ступенях памятнага ахвяры дзікога рэлігійнага фанатызму... І жыўныя водблескі ажывілася пачарнеўшага фігура зматара за чэскі народ, як быццам у гэты дзень вялікага сьвята Працы і ён, Ян Гус, з далейшымі некалькімі сталедзьцяў працягнуў сваю багаслаўную руку над сучаснымі барацьбітамі за волю працоўных...

Толькі ў 6 гадзін увечары пачалі адчыняцца кавярні і рэстараны, задымліліся кухонныя коміны. Насяленьне места, якое чуць не пагалоўна было на вуліцах, вярнулася дамоў. Але сьвятотны настрой ня сьце: ён адчуваўся да позьняе ночы.

Восем галоў мінула з таго дня, калі я на вуліцах „Залато Прагі“ глядзеў на магутную маніфэстацыю чэскага пралетарыяту. Ня ведаю, як выглядае тамка першае мая сьгоньня. Але хіба ж ужо няма тамка цяпер такоа едзасьці нацыянальных і сацыяльных лёзунгаў: у Чэхаславакіі за гэтыя гады буржуазныя выска падняла сваю галаву, разьвешушы свы працоўных аб лёгкай перамозе, якая тады — у 1919 годзе — шмат каму здавалася такой блізкай. І цяпер у Чэхаславакіі ідзе вострая барацьба між працоўнымі і іх эксплоататарамі, — барацьба, у якой усё-ж такі перамога мусіць дастацца працоўным!

А. Н. — а.

Тайная ўмова Англіі з Італіяй.

Югаслаўская прэса публікуе змест тайнага дагавору між Італіяй і Англіяй, у вынікаў якога Мусоліні, як пачатак далейшай акцыі зрабіў ведамі замак на незалежнасць Альбаніі. Умова мае ў сабе 6 пунктаў.

3 п. І ясна, што прызнаць Італіяй за Румынію захопленай ёй Бэсарыі зроблена пад падаўкам Англіі.

4 п. Прадбачаць дапамогу Італіяй англійскай акцыі ў Кітаі.

5 п. 3 Англія за гэту прызнае „асабліва інтарэсам Італія на Балканах“ (на простае мове гэта значыць: „бяры гвалтам чужое, — буду маўчаць“).

6 п. Прадбачаць супольную акцыю англійскага і італьянскага флэтаў на Сярэдзнім моры — у часе вайны.

7 п. Англія згаджаецца прызнаць Танжэр за Іспаніяй, з якой Італія зрабіла тайны дагавор — проці Францыі.

Урэшце, 6 п. дае згоду Англіі на ўступку Італія Іспаніяй групы Болеарскіх астравоў, якая значна ўсёлівае пазыцыю Італія на Сярэдзнім моры.

Калі гэта ўсё — праўда, дык ясна, насколькі важная гэтая ўмова, ды — як яна выкліча агідную падпальваючую палітыку Англіі.

ПАДЗЕІ У КІТАІ.

Апошнія весткі.

Весткі з Кітаю — вельмі здбудаваныя. Чанг-Кай-Шэк, паводле адных вестак, б'е паўночныя арміі; іншыя весткі кажучы наадварот, быццам паўночныя арміі перайшлі раку Ян-Цзэ ды амаль не занялі Нанкін...

Аб перагаворах абодвух Чангаў — мукдэнскага ды шанхайскага — нічога ня пішуць, але пэўна-ж яны ідуць. Наадварот, пішуць аб праекце Чанг-Кай-Шэка ісці на Пекін, інакш кажучы — ваяваць з самім Чанг-Тэо-Лінам, што — вельмі нявергодна. Пішуць і аб тым, быццам — у выніку паразуменьня між абодвума Чангамі Чанг-Кай-Шэк мае быць выбраны прэзідэнтам усяго Кітаю, ды быццам Чанг-Тэо-Ліна гатовы прызнаць яго ўладу і над Маньчжуріяй...

Многа, як бачым, недарэчнай хлусыні, якой вялікія дзяржавы, ізноў узмацаваўшыся ў Кітаі пасля развалу адзінства кантонскага нацыянальнага ды сацыяльнага руху, хочуць прыкрыць усе тую самагубную блуданіну, якая пануе ў Кітаі, ды якую ўсёцярпа распаліваюць дзяржавы.

Крыху рагуе Кітай толькі тое, што гэтыя дзяржавы — страшэнна завясныя адна да адной і дзеля таго ніяк ня могуць згаварыцца аб супольнай ды згоднай акцыі. Але,

збіўшы — рукамі Чанг-Кай-Шэка — свайго галоўнага ворага, Англія пачала зусім іншак размаўляць і з гэтым самым Чанг-Кай-Шэкам. Англійскі флёт фактычна апанавалі ўсю раку Ян-Цзэ, галоўны шлях Кітаю. А, правакуючы усёцярпа абстраляваў сваіх караблёў кітайскім насаленьнем, англійскі ўрад у кожнай хвіліне можа зрабіць крывавае расправу з гэтым насаленьнем...

Цікаўна, што дзяржавы ня могуць згаварыцца ніяк нават у справе супольнай ноты з прычынамі бойні пад Нанкінам. Перадусім — няведама, каму наслаць ногу: Чанг-Кай-Шэку, ці чырвоному ханькоўскаму ўраду? Бо генарал, які камандаваў арміяй над Нанкінам, перайшоў раптам на бок ханькоўскага ўраду. Але гэты ўрад адмаўляецца адказваць за дзеянні гэтага генарала ў часе, калі ён быў пад камандай Чанг-Кай-Шэка...

Апошнія непацьверджаныя весткі кажучы аб вялікай перамозе войскаў Чанг-Кай-Шэка над чырвонай арміяй, у якой ён быццам разбіў аж тры дывізіі пад Бу-Ху і Кі-Кіангам.

Тэрор проці „камуністаў“ у Пэкіне.

Назначаны Чанг-Тэо Лінам тайны трыбунал у Пэкіне засудзіў ды расстраляў 200 „камуністаў“ — за „дзяржаўную здраду“.

ХРОНІКА.

Першыя ўгодні сьмерці Н. Сваяка. У суботу, 7 га мая, прыпадаюць першыя ўгодні сьмерці беларускага паэта — кс. Стэпаніча (К. Сваяка), які памёр год назад у Вільні ад сухотаў.

Роспуск Рады м. Вільні. Міністар унутраных спраў — на падставе прапазіцыі віленскага ваяводы, які сцвярдзіў у часе ўрадавай равізіі гаспадаркі Мястове Рады ў Вільні пмаг надужыццаў ды непарадкаў, — распусціў Радзі і загадаў зрабіць новыя выбары ў віленскай мясцовай самаўрадзе.

Выбары адбудуцца 19 чэрвеня паводле старога закону (Асмадоўскага).

5 траўня будзе ўжо апошняе паседжаньне Рады. Пасля гэтага — да новай Рады — усе правы самаўраду будзе мець... той самы Магістрат з тым самым п. Банькоўскім на чале, якіх дзельнасьць выклікала роспуск Рады...

Справа аб катаваньне. У Віленскім Акружным Судзе ў пятніцу, 29 красавіка, была разгледжана справа паліцэйскага аспіранта Воляніна, які, запозрыўшы двух хлапцоў — Кастанькі і Аляхновіча — у крамлі гадзіньніка, заарыштаваў іх і пачаў страшэнна катаваць. Гэтым катаваньнем, у часе якога Аляхновіч двойчы самлеў, зьвервалі дцянят прымусіў бязьвіннага чалавека прызнацца да віны, якое ён ня ўчыніў. Падобна ж быў скасаваны і Кастанькі. Пасля толькі выкрылася, што падазрэнне на абодвух скасаваных хлапцоў было няслушнае. Суд сцвярдзіў факт дзікога катаваньня бязьвінных людзей і засудзіў Воляніна на 6 месяцаў вастрогу.

3 Беларускага Ноопартыўнага Банку. У мінулы пятніцу, 29 красавіка, адбыліся гадавы агульны сход сямброў Банку. Сход, пазнаёміўшыся з справаздачай аб дзейнасьці Банку за 1926 год, зацьвердзіў яе аднагалосна і высказаў сваю падзяку Упраўле і Наглядай Радзе Банку, а такжа спягод заарыштаваным уладай дырэктарам і арганізатарам, яго, грам. Астроўскаму, Шнаркевічу і Каўшчу (апошні, як ведама, ужо на волі). Разгледжаны і зацьверджаны такжа бюджэт Банку на 1927 год. Праект утвареньня спецыяльнага рэзэрвнага фонду сходам адкіненны. Наадварот: пастанешлена змяніць §§ 9 і 14 статуту Банку, зьменшыўшы пай з 50 да 25 золотых, але захаваўшы старую суму адказнасьці кожнага пайшчыка — 500 зл., дзеля чаго адказнасьць з дзесяцікратнае пры 50 золотых пайх даведзена да 20 кратнае пры 25 золотых пайх. Уканцы адбыліся дзеньбы двух сямброў Наглядае Рады і трох кандыдатаў. Выбраны: у сямбро — грам. Шырма і Калядзянка, у кандыдаты — сьватар Уласаў, д-р І. Дварчанін і Ігнат Мяля.

Справаздача аб дзейнасьці Банку за 1926 год паказуе на вельмі шпобае разьвіцьдзі яго і тую вялізную карысьць, якую Банк дае сялянству. Падамо падрабны змест яе ў наступным нумары.

Расейцы і мы. У нівуду суботу д-р Ян Станкевіч прачытаў у Цэнтральным Гуртку Т-ва Беларускае Школы вельмі цікаўную лекцыю на тэму: „Расейцы і мы“. Лекцыя мела чыста навуковы характар і рашуча разьбіла памыраны расейскімі нацыяналістамі пгляд, што беларусы і ўкраінцы прадстаўляюць галіны „адзінаго рускаго народа“, а не зьяўляюцца самастойнымі народамі. Лектар вельмі падрабна выясьніў, што тыя супольнасьці ў мове гэтых трох народаў, на якія называюцца староньнікі „аднасьці рускіх пляменьняў“, паходзяць з тых часоў, калі існавала адно „праславянскае“ племя, з якога выйшлі ўсё славянскія народы наагул. — А то й з яшчэ даўнейшае пары — калі інда-эўрапейскія народы жылі разам. Наадварот, паміж мовамі расейскай, беларускай і ўкраінскай існуюць вельмі паважныя розьніцы, якія гавораць аб нацыянальнай самастойнасьці кожнага з трох народаў. Адачасна лектар выясьніў і розьніцу ў паходжаньні трох „рускіх“ народаў ды ў этнічным складзе іх, разбіўшы і доказ „адзінства“ іх на падставе супольнасьці назыву „рускі“, назоў гэты быў пакінеены варажскім племем, а беларусы мелі свае старэйшыя назвы — крывічы, дрыгвічы і інш.

Уканцы лектар вельмі цікаўна выясьняў, як расейскі нацыяналізм шовінізм стараецца пад рознымі відамі папшыраць і ўбиваць у галовы людзей думку аб „адзінстве“ ўжо ня толькі трох „рускіх“ народаў, але і усіх былых народаў Расейскай імперыі. Апошнія формы „усерасейскасьці“ — пасля і „панрусізму“, „панславізму“ — зьяўляюцца „эўразізм“, які народы Усходняе Эўропы — на рубяжы між Эўропай і Азіяй — разглядае, як вешта адзінае, суцэльнае, абсалютна вышэйшае імкненьне расейскага нацыяналізму прагледзіць ня толькі беларусаў і ўкраінцаў, але і латышоў, лівонію, эстаў і інш.

У часе лекцыі, якая выпала напарэддзі 1-га мая, у памяшчэньне Т-ва Беларускае Школы прыйшла паліцыя — „правяраць“, ці тут не абдываецца „рэвалюцыйнае сабрацьне“!

У чародную суботу, 7 мая, адбудзецца лекцыя д-ра І. Дварчаніна на тэму аб найнавейшай беларускай паэзіі.

Падзяна. 26 га красавіка с. г. была згуляла вечарыня Навасьвецкага Гуртка Т-ва Бел. Школы, гдзе былі згуляны дзьве камедыі: „Зьбянтэжаны Саўка“ Родзевіча і „Пасланец“ таго-ж. Вечарыня згуляна была надта добра, пры запоўненай залі грамадзянамі, якім Гурток Т-ва Б. Ш. прыносіць шчырую падзяку і просіць на далей ушаноўваць сваёй прысутнасьцю вечарынкі Навасьвецкага Гуртка Т-ва Б. Ш.

Пры гэтым Навасьвецкі Гурток Т-ва Б. Ш. прыносіць падзяку рэжысэру грам. Мігранава і артыстам-аматарам: А. Смоліку, С. Туркевічу, Іваноўскаму, Шыктарову і другім.

Падзяна. Урад Бел. Науковага Т-ва гэтым дзякуе за ахвяры для музэю ім. Ів. Луцкевіча грамадзянам: 1) Гальшэю Дожуну з в. М. Угрынь — за 1 манэту; 2) Якубу Мазалу з в. Вострава — за 1 манэту; 3) Паўлу Крынчыку з хут. Вострава — за 20 манэт з часу ім. акупацыі (Усе тры з Слонімшчыны).

Афіцыяльны курс грошы на 3 траўня. Далар — 8 зл. 89 гр. Залаты рубель — 4 зл. 60 гр.

3/4. на чорнай біржы ў Вільні за далар плацілі 8,90. Зал. р. 4,70. Чырв. 3 дал. 90 цэн.

Місьмы у Рэдакцыю.

Прыяжджаў у нашу вёску з кампаніяй Павлюкевіча Вярыкоўскі. У гэты час зьявіўся і камандант паліцыі. Вярыкоўскі іграў і чмупіў рознымі спосабамі, што ён заадно з п.п. Тарашкевічам, Уласавым і Рак-Міхайлоўскім, і зрабіў нам выбары ў „Прасьвету“, што было ў дзень 27 красавіка 1927 году. Потым мы разабраці, што гэты звычайны махляр з шулерні і проста ашукаў яскровых. Варочаём яму праз Рэдакцыю ўсе пратаколы, заявы, інструкцыю, статут і кніжкі: „Куды і як эміграваць“, і „Скар“, — і выходзім з „Прасьветы“.

Сяляне вёскі Путнікі, гміны Радашкоўскае, пав. Маладэчанскага:

А. Фелько, А. Касіла, Пётра Рабушка, Язэп Шлойдка, Маланка Рабушка і Тацяна Рабушка (за няпільнасьця дзье гэтыя грамадзянкі расьпісавыся Сяргею Рабушка), Рабушка Сяргей, Кузьма Ярук, Раман Касіла.

Ад Рэдацыі: Далучнікі можа п. Вярыкоўскі атрымаць у Рэдакцыі.

Паважаны Пане Рэдактар!

Шчыра пращу змясьціць у Вашай паважанай газэце ніжэйпаданнае:

У нумары 9 вядомай па сваёй прадажнасці газэце спекулянт Беларускага Людэ Паўлюкевіча „Беларускае Слова“ зьмешчана карэспандэнцыя ад якогася яго карэспандэнта, што „Масьцёрка, грамадаўскі дзеяч з вёскі Мікалаеўшчыны кінуў чытаць „Наш Голас“, а чытае „Przed jutrze“, „Jutrenku“ і іншы варшаўскія газэты“...

Што ня чытаю цяпер „Наш Голас“, гэта праўда, бо ён ужо больш ня выходзе, але за тое чытаю „Нашу Праўду“, бо яна найлепш высветляе ўсе зьдэкі і ашуканствы Беларускага Народу, чытаю таксама часамі „Сялянскую Ніву“ і „Беларускую Крыніцу“ і іншыя газэты беларускія, а калі мала, то чытаю яшчэ і польскія варшаўскія.

Бараніцца ад пажару!

У гэту вясну нежк лішне ўжо часта пачалі гарэць нашны вёскі. Загарыцца недзе ў адной хаце, або ў пуні, — і вось пойдзе шугаць полныя па ўсёнкай вёсцы, нішчучы длабро людзкое і скаціну. Выгараюць прост цэлыя вёскі. Нядаўна газэты накаанвалі аб вялікім пажары ў в. Салонае, Віленскага пав., (згарэла 15 двароў), а надовячы ізноў у Сьвянцяншчыне, у Сьвірскай гміне, пагарэла ў вёсцы Грубіяты ажно восем двароў з дабыткам. Шкоды на 60.000 злотых.

У паведамленьнях аб кожным такім пажары гаворыцца, што на месцы ня было ніякіх прыладаў да ратаваньня хат ад агня. А пакуль з суседніх мястэчак пад'язджалі пажарніцкія дружныны (дык то яны ня ўсюды вьсць па мястэчках), — агонь ужо канчаў сваю зьнішчажучую работу.

Гэта паказуе, што наша вёска павінна наладзіць у сабе самаабарону ад пажару. Трэба дзеля гэтага ўсёды закладаць вольна-пажарніцкія таварыствы і дружныны ды супольнымі сіламі закупляць найпатрэбнейшыя прылады дзеля змаганьня з агнём.

У кожнай вёсцы, а тым балей у кожным мястэчку, вьсць даволі маладзых сіл, якія напросту мадэюць бяз дзела ў свьяты, ды ўзімку. Іх трэба зарганізаваць і даць ім прыемы і карноны занятка. Хіба-ж усюды знойдзецца хоць адзін сьвядомы чалавек, які здолее павьсоці ўсю справу.

Дык да працы, грамадзяне! Сваімі ўласнымі сіламі бараніцца ад загубы!

Нават заглядаю ў вашу сьмярдзючку „Беларускае Слова“, каб бачыць, як яна агуманівае Беларускі Народ. Але падпіскі на вашу газэту дык не чакайце ад мяне, бо гэтак сьмярдзюшкі ўсюды поўна задарма, усе нужнікі перапоўнены вашым „Словам“. А калі чытаю іншыя газэты, дык у вас ашуканцаў не пращу, каб вы мне прыслалі на аплату гэтых газет, за свае ўласныя грошы выпісываю ўсе газэты, якія мне толькі падабаецца, і не мага гэтак брахаць, як брашучы вашы тайныя карэспандэнты і канфідэнты. Відаць, што ў вас няма аб чым пісаць, а авансікі трэба дастаць, дык і стараюцца вашы карэспандэнты і канфідэнты, каб хоць крыху пагаўкаць. У людзкіх газэтах бязмоўна такіх карэспандэнцаў-бы не змясьцілі, а аўтары іх — карэспандэнтаў гналі-бы чорту. Але ведама-ж, што вам усякая дрэнь прыгладзіцца і вы ашчадны на яе, бо нічога лепшага ня маеце.

Ну і настэжліў-ж вы мяне, што я варшаўскія газэты чытаю!

З пашанай
вёска Мікалаеўшчына.

3 жыцьдзя Горадні.

× 28 красавіка а 3 гадз. раніцай адбылася першамаявныя вобскі і арышты. Заарыштавана адна з лепшых артыстка Т-ва Беларускае Школы ў Горадні Надзея Ламашэвічанка.

× 29 красавіка с. г. грамадзянка вёскі Бандар, гм. Азёрскае, пав. Горадзненскага вастрогу пад каўчым 200 зл. У яе пры вобску знайшлі былі мошпаўскія білеты.

3 жыцьдзя Горадні.

Молат.

Карэспандэнцыі.

Паход проці беларускай кніжкі і газэты. (Браслаўскі павет).

Паліцыя ў м. Новым Пагосьце, Браслаўскага пав., „rouflic“ загадала солтысам усіх акадэмічных вёсак, каб тыя дзавялі да ведама ўсіх сялян, маючых беларускія кніжкі, календары і газэты, што трэба гэта ўсё прынасьці самахоць паліцыі дзеля зьнішчэньня. Трэба адзначыць, што сама паліцыя ня Браслава за нішчэньне ўспоменных кніжак, а скасала гэта рабіць самім сялянам, прынесеным кніжкі. І выглядала так, што паліцыя ня нішчыць беларускіх кніжак і быццам нічога проці іх ня мае, а што гэта самахоць робяць самі сяляне. Зноў такім чынам будзе магчыма сьць „Dzienniku Wileńskiemu“ пісаць, што беларускія сяляне самахоць выракаюцца „навязанага ім сілай“ ўсяго беларускага.

Пры такім нішчэньні беларускага друкаванага слова было вельмі шмат цікавых фактаў, часта не гаворачых нават на карысьць нашых „свядомых“ інтэлігентаў. Прыклады возьмем хоць-бы з двух вёсак. Казакі і Астрадаўныя, Пагостаўскай вол.

Паліцыя зьявілася ў вёску Казакі і пераджала солтысам, каб тыя загадалі зьясьці беларускія календары і кніжкі дзеля зьнішчэньня. Людзі саухалі. Але так рабілі маласвядомыя чэмыня выськоўці. А ў Астрадаўных дык і „інтэлігент“ рабіў тое самае — гэта былі вучыцель Юльян Цытовіч. Ён у прысутнасьці паліцыі сам асабіста разрэзаў Беларускае календар на часткі. Вядома, што кожны скажа, што вучыцелю гэтаму вялікі сорам, як культурніку і чалавеку Солтыс свядомому ў вёсцы. Трэба да гэтага яшчэ дадаць, што Юльян Цытовіч зьяўляецца сябрам гмінае Рады ад самага прыходу да нас польскае ўлады.

З другога боку трэба спадзявацца, што такія крокі паліцыі Пагостаўскага пастарунку не з'яўляюцца заканнымі, а самавольнымі, і што, калі даведзена вышэйшым адпаведным ўладам аб гэтым, дык зварнуць сваю ўвагу на гэта і зробіць адпаведнае распараджэнне.

Правакацыя

(Маладэчнскага пав.)

Знаёмы ў Горадку канфідэнт дэфэнзавы краўец Владыслаў Калыска хацеў пасадзіць, а можа і падвясці пад дарэзны суд, Галышча Кухарэўскага з в. Дравашы. І Язэпа Будрыка з в. Пажаўшч. Спосаб дзея гэтага выбраў досыць лёгкі: узяў з сабой свайго вучня; у 11 гадзін ночы пайшоў на гасцінец Гародок Ракаў і зрэзаў тэлеграфічны слуп. Але на яго нашчасце надыйшлі гуляўшыя хлопцы і знайшлі яго за работай. Ня глядзячы на наўдачу, Калыска заявіў паліцыі, што зрабіў сказаную работу названым грамадзяне. І тут падвясцілі: ня ведаў імя Будрыка, назваўшы яго Кастусём. Паліцыя, зразумела, зараз жа ўзялася за „прастунікаў“ і пасля стараннага вобшуку ў Кухарэўскага і ў саўсім ішага Будрыка, прыставала іх. Аднак жа скоро выявілася праўда. Навяных грамадзян звольнілі, а арыштавалі Калыску, адправіўшы яго ў Вялейскі вастрог. Пасля пачынуўся прабытаньне яго ў турме, выпусцілі пад залог 300 злотых. Трэба сказаць, што залог вельмі малы ў параўнаньні з прастоупкам. А Калыску, вярта прыпомніць прыказку: „Не капай яны другому, сам увалішы“.

Упарты.

Неспадзяваны солтыс.

(З Маладэчанскага пав.)

Мы, жытары вёсак Мойсічы Слабодкі і Брускаўшчыны, Маладэчанскае воласці і павету заяўляем аб сваёй крыўдзе ўсім нашым абаронцам, якую зрабілі нам пры выбарах солтыса. А было гэта так:

Мы жытары ўсіх успомненых трох вёсак па загаду солтыса сабраліся дня 3/III г. г. на сход, каб выбраць новага солтыса, але такога, які-б бараніў-бы нашы інтарэсы і быў-бы нашым чалавекам. На сход гэты ў вёску Мойсічы меў прыхаць такома заступнік войта, на якога сабраўшыся людзі доўга чакалі і не дакаліся, так і разыйшліся. Аказалася, што гэты заступнік войта страшэнна ня меў часу, бо пасля выбраў у вёсцы Хажове зап'янтаваў і забіўся зусім на тое, што яго людзі чакаюць у Мойсічах. Другі раз сабраліся 7/III г. г. Тут быў ужо прысутны і заступнік войта. На новага солтыса выбралі грамадзяніна Андрэя Статкевіча з Мойсіч. Здавалася, што новаабраны солтыс быў найлепшым чалавекам: ніколі нічога благага ён нікаму не зрабіў, ніколі яго ня судзілі і не ў чым, здаецца, яго ніхто не падазраваў. Але, ня глядзячы на ўсё гэта, войт яго не зацвердзіў. У скорым часе зварнуў на другія выбары аж сам войт з Маладэчна Людзі які сабраліся паўторна на сход, запыталіся ў войта, чым блягі ня

даўна абраны на солтыса Андрэй Статкевіч, што яго не зацвердзіў. Войт адказаў, што ён гэтага ня ведае, але што трэба абраць другога солтыса. Дык зараз жа ўсе прысутныя на сходзе выбралі аднагалосна за солтыса Язэпа Вожку з вёскі Мойсічы — таксама як найлепшага чалавека. Дык як наўмысля і нам на перакор стараста і гэтага не зацвердзіў.

Вось табе і самаўрады! Выбралі аж два разы, а зацвердзіць дык не аднаго ні другога кандыдата ня хочучь, ня глядзячы на тое, што выбары вяліся па ўсім правілам закону. І вось дзіўна: ні з таго, ні з сцяго з'явіўся ў нашай вёсцы солтысам Яхім Міхайнак, які не атрымаў ні воднага голаса, бо ніхто яго не выбіраў і не хацеў, а быў ён толькі выстаўлены ў кандыдаты Бураком Мойсіцкім. Апошні ўваходзіць у раду гмінную і ў соймкі і зусім там не бароніць інтарэсаў нашага сялянства. Гэты пан кажа людзям, што трэба старацца, каб не дапусціць нікому праваслаўных людзей, каб яны такім чынам да ніякіх спраў не датыкаліся, і што праваслаўных наагул трэба думіць так, як каталікоў думалі за царскіх часоў. Дык вось таго чалавека, якога выставіў Бурак, маладэчанскі стараста і зацвердзіў на солтыса, ня глядзячы на тое, што сяляне нашы за яго не галасавалі і ніхто яго не хапеў бачыць на становішчы солтыса.

Адны словам: без мяне мяне жанілі, хоць я і дома быў. І куды нам пярэць зварнуцца з нашай крыўдай — і самі ня ведаем. Памажце нам, людцы, хто ведае, парадзеце, што нам рабіць, куды зварнуцца за помачай, каб у самаўрады пападалі тыя людзі, якіх мы хочам і выбіраем, а ня тыя, якіх хоча стараста.

Мойсіціны выхар.

3 Пархвенаўшчыны.

(Дзясенскі пав.)

Хоць сабак няпрывязаных дзяржаць няможна, аднак, гэта ня тычыцца сабак wlebelnego оца дзекана, якія бяскарна ходзяць і кусаюць людзей, а дзекан, які так моцна крычыць аб міласці да бліжняга, відаць, ня лічыць сялян за бліжніх, бо, не зважаючы на просьбы сялян, навязываць сабак ня збіраецца. Але, як паліцыянт забіў дзеканавага сабаку, яго звольнілі ад службы.

Свой С.

Вось тут і жыві!

(В. Заборца).

У сувязі з дарагоўляй Сьвіркова, старажыта школ рамесніцкай і пачаткавай у в. Заборцы зварнулася з просьбай навядзіць плату за працу з 20 зл. на дваццаць пяць (25) у месяц. Аднак, Пархвенаўская гмінная рада, разглядаўшы гэту справу, па прапанаванай раднага Будзькі, зменшыла дасюляшнюю плату на пяць зл.— „дзі прыміра другимь“. „Вось тут і жыві“, прадуўчы ад сьвету да змрок за 15 зл. у месяц! Зьменшыць то лёгка, але ці лёгка праціць за 15 зл. пры цане жыта 7,50 зл.— вярта было-б радным надумаць аб гэтым.

Свой С.

„Родныя Гоня“ кніжка II.

Другая, красавіковая кніжка „Родных Гоняў“ робіць яшчэ больш дадатнае ўражаньне, чым першая. Выдаўцы паклапаціліся і аб тое, каб даць харашэйшы вонкавы выгляд часопісі. З боку чыста малярскага можна закінуць вокладцы ня вельмі ўдаты акорд калёраў: жоўтае з зялёным наагул ня лічыцца найбольш шчаслівай камбінацыяй, а тут мастак, які маляваў вокладку, так перажаўціў. Можна лепш было б датаго не апрацаваць, ды і яшчэ на вясну, кніжку ў гэты вясенні краязьвід. Ну, можа, з часам, як выдавецтва разьявіцца дык будзе змяняць што-месяц— паводле пары году — і краязьвід на вокладцы.

Што да зместу, дык, — як заўсёды — пекныя, арыгінальныя вершы Арсенавай; пахне папросту красуючай мяжой вершык Палачанкі. У асобе Палачанкі, як відаць з яе кароткага апавяданьня, мы павінны прывітаць мо' ўзходзячую зорку? — у яе ёсьць прасьня і свабода; ёсьць і глыбокі раскрыты ў арганічнай сучэльнасьці рысаваных фігур і абразоў, пэўны сваёй праўды суд — суд сэрца, які бярэ сваю сілу ды пераканаўчасць дзесяці ў ветрах народнай душы, з якой жаночае сэрца аўтаркі чуе сябе так моцна зьвязаным. Палачанка — ня толькі можа, але і павінна пісаць, павінна старанна працаваць над разьвіцьцем свайго бяспрэчывага дару.

Як заўсёды, даскавала апрацаваны артыкул Ант. Навіны, асабліва ў апошняй частцы, дзе мова аб беларускай літаратуры; тут аўтар — гаспадар у сваёй хаце.

Вельмі шчаслівая думка Рэдакцыі — аддзел „Культурныя Курсы Родных Гоняў“, які мае бліжэй падвясці да чытачоў, зьвязана з супрацоўнікамі, разважаючы шыры і дакладней закрануты імі пытаньні. „Крытычны разбор“ няведмай яшчэ драмы Пётры Пяткуна, якую ўсе пэўна будуць чакаць з вялікім зацікаўленьнем, помysel арыгінальны. Каб жа толькі спадзяваньні здзейсьвіліся! Можам дадаць, што, як мы чулі, аўтар драмы сам... сядзіць у турме, дый ці толькі ня ў Вільні-ж! Можна толькі пажадаць, каб і прэальны пракурор аказаўся надобным да таго, якога аўтар, калі верыць крытыку, такім зольным да „гуманізаваанай дыскусіі“, вывеў у сваёй драме, дый каб самаго аўтара таксама хутка звольнілі з вастрогу, як мелі звольніць яго герся.

Рэдакцыя ажывіла другую-ж кніжку часопісі і аддзелам палемікі. Тут Рэдакцыя, адзначаючы і дзякуючы ўсім, хто спагадна спаткаў першую кніжку „Гоняў“, адзначае і „дурную, злосную ды ня сумленную крытыку“, якой нейкі „Рэцэнзар“ алазваўся на яе пачынаньне. Ці-ж трэба дадаваць, што гэткае „крытыка“ знайшла сабе месца ў газэце такога ж „высока-адукаванага“ як і яго „крытыка“—п. Ярэміч?!

Судыцьца па другой кніжцы, можна думаць, што журнал стане цвёрда на ўласныя ногі ды займе сваё месца, як сталае зьвішча нашага культурнага жыцьця.

Георгій Булак — 1 дал., Міхаіл Бабіло — 2 дал., Шэф Трост Сьвінск Банк — 5 далараў, Гэры Брукс — 1 дол., Луис Венетейн — 50 цэн., Ч. Рудніцкі — 50 цэн., Шт. Матыха — 50 цэн., Матвей Пачопа — 1 дал., Марыя Пачопа — 50 цэн., Рыгор Пачопа — 50 цэн., Раман Панасік — 1 дал., Мэры Сміт — 50 цэн., Фрэд Скалер — 2 дал., Вільям Баркоў — 1 дал., Філіп Каранец — 50 цэн., Марта Кібрайча — 1 дал., Георгій Казёл — 1 далар, Іван Гародка — 3 дал., Анна Літвін — 1 дал., Юльян Крыўда — 1 дал., Чым Пэгерса — 50 цэн., Марыя Акрёлка — 50 цэн., Эдна Кэры — 50 цэн., Аляксандар Лупач — 1 дал., Чоў Кардынеда — 25 цэн., Разам — 33 дал. 25 цэнтаў.

Грошы гэтыя сабраны ў Амэрыцы Андрэям Татарынам. (Andrew Tatarin, 414. W. Chicago ave: Chicago Ill. U. S. of America.)

Юрыдычныя парады.

Драду Міналаю. Калі гаспадарка будзе адносна больш, як на 3.000 злотых, дык падатак трэба будзе плаціць.—В. Х. Ваша пэнка на гаспадарку бацькі права ня мае, а на дзедаўскую можа мець, але залежыць ад таго, калі дзед памёр і колькі гадоў мае пэнка.—**Падпішчыку № 6574.** Калі адну справу ўжо праиграў, дык лепш зьварніцеся да адваката.—**Галабурдз Антону.** Купіць можа даць, калі зямельны Урад дасць дазвол.—**Сяляннам вёскі Пыхаўчыны.** Плаціць, хоць часьць, але трэба, бо могуць крадаць Вашу зямлю.—**Паўлу Сарону.** Можна.—**Падпішчыку № 7734.** Сястра мае права на 1/2 часьць і гэта часьць можа перайсьці да яе дзяціна. Няма ведама, калі бацька пашоў у прыймы і калі памёрла Вашая маці; без гэтага даказаць даць ня можам.—**Павітэвічу А.** Вы пакуль што ніякага права ня маеце.—**Падпішчыку № 361.** Мае права на 1/2 часьць.—**Рамачуну.** Вярнуць.—**Вераб'ю Мацею.** Калі вузкаялейка належыць да Дырэкцыі Чыгуны (Dyrekcji Kolejowej), дык напярэўніце зьварнуцца туды.

Усячына.

Утапілі сябру Парыжскай акадэміі.

Парыжская акадэмія навук і мастацтва вылае вялікі слоўнік французскае мовы, мэта якая будзе адзначыць усе асаблівасьці французскае мовы ў-ва ўсіх яе адценках, але разам з тым выдзяліць і сапраўдную чыстую французскую літаратурную мову. Дзеся гэтага некаторыя ўжываючы словы ня прыймаюць і слоўнік. Да гэтага часу ўжо слоўнік дайшоў да літары „М“, тут аталася штось цікавае, недапусцілі адно ўжыванае ў Парыжу слова „midnette“ (што-б значыла на беларуску палудніца). Слова гэта паходзіць адтуль, што дзяўчаты, прадуўчыя ў дамскіх краўцёвкіх майстроўнях, разносяць якраз а паўдні, у часе перарыву на палудзень закашчыцам заказаныя вопраткі і капялюшчы. Таму іх у Парыжу назвалі „палудніцамі“. Гэтыя „палудніцы“ або міднэткі надта былі разлазаваныя на тое, што іх назоў сябры парыжскай акадэміі палічылі нягодным да ўжываньня ў французскай літаратурнай мове і выкінулі з слоўніка. Дзеся гэтага яны згаварыліся з студэнтамі, якія найчасцей зьяўляюцца іхнымі каханкамі і зрабілі акадэміі вялікі скандал. Узялі фігуру акадэміка, апраўды яго паводле правілаў акадэміі (фрак з вышыванымі пальцамі, гэтак званы маршалкаў капялюш з стравусавым пяром і г. д.) а і, так мелі ўжо на кім памесціцца. Студэнт, якіх вялі „міднэткі“, узялі выфранчанага „акадэміка“, узвалілі на плечы і павясцілі на мост Уміен, што знаходзіцца якраз наасупроч акадэміі і кінулі з маста ў раку Сэну, што працякае праз Парыж, лаючы пры гэтым акадэмію і акадэмікаў. Так палудніцы памесціліся над акадэміяй і акадэмікамі за тое, што апошнія выкінулі іхны назоў з жывога французскага слоўніка.

Хто чытае нашу газету і не прысылае падпіскі, той ня спрыяе разьвіцьцю роднай беларускай прэсы.

БРАТЫ! Прысылаіце падпісную плату, а хто задоўжыўся, выраўняйце свой доўг.

3 Таварыства Беларускае Школы.

Ад Горадзенскае Акружнае Управы.

Горадзенская Акружная Управа Т-ва Беларускае Школы прызнае патрэбным утварэньне пры кожным гуртку драматычнай сэцыі для ладжаньня спектакляў, бо спектакль для нашай маладзёжнай вёскі зьяўляецца найлепшым пашырэннем мастацкай красы, якая ўсьведамляе чалавека і дае зразуменьне жыцьця. Чым больш чалавек разумее, чым больш ён адчувае, тым больш ён даходзіць да зразуменьня праўды жыцьця, а зразуменьне праўды паднімае культурны стан чалавека да вышніх чалавечых годнасьці, вызваляючы яго з цемры. Дзеся гэтага кожны гурток Т-ва Бел. Школы павінен мець у сябе драматычную сэцыю. Горадзенская Акружная Управа гэтым абяцэ падтрыманьне Гурткам на абшары свайго востругу ў арганізаваньні драматычнай сэцыі і даваць ім парадаў у справе ладжаньня спектакляў.

Адначасна Горадзенская Управа лічыць патрэбным утварэньне лекцыйнай сэцыі пры Управе на цэлы Горадзенскі павет, дзеся таго, што для гэтай працы трэба спецыяльных адукаваных працаўнікоў, якія ня ў кожным Гуртку знаходзяцца. Дзеся гэтага просім тых зьведомых сыноў Беларусі, што жывуць у Горадзенскім павеце, ды якія могуць прадаваць у гэтай сэцыі. — зарэгістравацца ў Акружнай Управе, каб гэтым чынам наладзіць пляновае чытаньне лекцыяў і рэфэратаў у цэлым павеце і гэтым самым пашырыць веду нашых сяброў і нашага грамадзянства, паднімаючы зьведомасьць і культуру нашага народу.

З мэтай пашырэння зьведомасьці і змаганьня з цемрай кічам таксама далучыцца да нашае працы і тых, што могуць прадаваць на полі наазаўшч і барацьбы з п'янствам, каб гэтым чынам ізноў навесці пляновую працу ў гэтым кірунку.

Калі ёсьць людзі, зольныя да іншае працы, просім таксама падаць сваё прозьвішча, каб мы ведалі, з кім прадаваць, на каго іспрацца і гому даручыць вясёлі працу, памятаючы, што мы толькі тады будзем вартыя лепшае долі, наі будзем мець ажвоту тварыць яе.

Старшыня: П. Сеўрув.

Секрэтар: Зьм. Нулаюсн.

3 працы Т-ва на мясцох.

У вёсцы Сьвіслач, Лаханскае гміны, Горадзенскага пав., стараньнем Гуртка Т-ва

Беларускае Школы дня 24/IV 1927 г. быў зладжаны спектакль, пастаўлена была п'еса ў 4 актах „Шчаслівы муж“.

У вёсцы Галавачы, Скідэльскае гм., Горадзенскага пав., дня 25/IV 1927 г. Гуртком Т-ва Беларускае Школы адыграна была п'еса „Домтва“, твор Фр. Аляксавіча пасля якой дэкламаваліся вершы беларускіх паэтаў. Агульны даход ад вечара выносіць 60 зл. і пойдзе на карысьць бібліятэкі-чытальні Т-ва.

У вёсцы Хавенічы, Скідэльскае гм., Горадзенскага пав., дня 24-га красавіка с. г. Скідэльскім Гуртком Т-ва Беларускае Школы быў пастаўлены спектакль. Адыграна была п'еса „Птушка шчасьця“. Часты даход пойдзе на карысьць бібліятэкі-чытальні.

У вёсцы Бандары, Азёрскае гм., Горадзенскага пав., Гуртком Т-ва Белар. Школы быў зладжаны спектакль дня 26-га красавіка с. г. Пастаўлена была п'еса „Зьбянтэжаны Саўка“, жарт у 1-й дзеі; даход найшоў на карысьць бібліятэкі чытальні.

Вечар-спектаняль.

Дня 24-га красавіка с. г. Горадзенскай Акружнай Управой Т-ва Беларускае Школы ў залі клюба „Рамесніцаў жыдоўскіх“ быў зладжаны вечар-спектаняль. Пастаўлена была камедыя у 1 м акце „Суд“ і жарт у 1-й дзеі „Зьбянтэжаны Саўка“, пасля чаго дэкламаваліся вершы беларускіх паэтаў, а пасканчэньні адбыліся сэкі з традыцыйнай Лявоніхай, якія цягнуліся да раніцы. Прысутныя былі вельмі задоволны, пасылаючы артыстам гром воплескаў за іх добрую ігру. Камэдны агуляны вельмі добра, відаць, што артысты з усёй шчырасьцяй былі аддадзены сэне, бо, глядзячы на ігру, прыходзілася забывацца, што бачыш перад сабою сэну, а не сапраўдны жывы абраз з народнага жыцьця. Так з мастацкай спрэўнасьцю былі перададзены на сэну гэтыя камэдыі.

Дык маладыя артысты працоўнага народу!—нашарайце сваю родную культуру! Будуйце храм беларускае культуры, укладаючы ў яго і сваю пэгліну.

Молат.

Беларусы ў Амэрыцы.

Пагіб пры працы...

Сярод беларускіх эмігрантаў цяжкае ўражаньне зрабіла трагічная сьмерць работніка Юрыя Булака, з в. Вострава, Слоімскага пав. Працаваў ён тутак, мыючы вокны. Вось, 25 сакавіка с. г., працуючы ажно на 7 паверху, ён неак пахісаўся і зваліўся з гэткае вышыні на каменны траатар. Пал-нялі ледзь жывога, завязьлі ў бальвіду, ды праз 3 гадзіны тамага памер. Пахаранілі Булака 28 сакавіка.

Вось, як „лёгка“ даецца нашым эмігрантам хлеб на чужыне!

Дапамога з Амэрыкі.

Наша эміграцыя ў Амэрыцы не забываецца аб старой сваёй Бацькаўшчыне. Памагае тым, чым можа: грашмі. Зборы на дапамогу ў культурнай працы для Зах. Беларусі пашыраюцца.

Падпісны ліст № 50.

Грошы ахвяраваны на будоўлю дому пад Гімназію ў Глыбокім, Дзісенскага пав. Імёны ахвяраўдаўцаў: Самуіл Катээн — 1 далар, Андрэй Татарын — 4 дал., Андрэй Іванчук — 1 дал.

УВАГА!

УВАГА!

ГРАМАДЗЯНЕ! Галоўная Управа Т-ва Беларускае Школы адчыняец у Вільні Вячэрняя Курсы для дарослых беларусаў.

Праграма курсаў: арытмыка, геаграфія, гісторыя, беларуская мова, рысаваньне і архітэктурнае чырчэньне.

Затэсь на курсы прыймаець кіраўнік Курсаў сябры Мітрафану што - дзень ад 5 да 7 гадзін увечары ў памяшчэньні Курсаў (Новы Сьвет Беларуска народная школа пры Нова Сьвёцкай царкве).

Аб пачатку лекцыяў будзе павядомлена ў газэтах.

ГАЛОУНАЯ УПРАВА.